

2.19. POMZA

2.19.1. Rezerv

Bureau of Mines'in tahminine göre, Batı'nın toplam pomza rezervi yaklaşık 250-450 milyon short ton civarındadır. Ancak, dünya pomza rezervleri konusunda sağlıklı veriler elde edilememiştir.

2.19.2. Üretim

Batı Bloku'nun 1987 yılı pomza üretiminin yaklaşık 12 milyon ton civarında olduğu rapor edilmektedir. İtalya ve Yunanistan en büyük pomza üreticisi konumuna sahiptirler.

Çizelge 106'da dünya pomza üretimine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Çizelge 106. Dünya Pomza Üretimi (Bin ton)

Ülke	1986	1987
ABD	554	563
Fransa	550	550
B. Almanya	350	350
Yunanistan	1,740	1,750
İtalya	5,770	5,800
Diğer Piyasa Ekonomili Ülkeler	2,550	2,600
Merkezi Planlı Ülkeler	V. Y.	V.Y.
Dünya Toplamı	11,500	11,600

Kaynak : Mineral Commodity Summaries, 1988

2.19.3. Tüketim

Pomza'nın kullanım alanları başında, hafif beton üretiminde kum yerine kullanılması gelmektedir. Pomzadan yapılan hafif biriket ve duvar, gerek hafifliği, gerek inşaat demirinden sağladığı tasarruf, gerekse ısı ve ses yalıtıcılığı avantajlarından dolayı kaliteli inşaatlarda tercih edilmektedir. Bu nedenle ABD'de kullanılan pomzanın % 88'nin inşaat sektöründe tüketildiği rapor edilmektedir.

İnşaat sektörü dışında en çok kullanım alanı tekstil sanayinde aşındırıcı olarak kullanılmaktadır (ket kumaşlarının beyazlatılması işleminde, metallerin ve plastiklerin temizlenmesi vb). Ayrıca tarımda toprağın havalandırılması, dişçilik, plastiklerde dolgu yapılması gibi daha bir çok alanlarda tüketilmektedir.

2.19.4. Türkiye'de Pomza

MTA Genel Müdürlüğü yaptığı çalışmalarda, yaklaşık 2.8 milyar m³ (görünür + muhtemel + mümkün) rezerv tesbit ettiği rapor edilmektedir. Türkiye'de asidik pomzanın geniş olarak yataklanma gösterdiği bölgelerin; Nevşehir, Kayseri, Ağrı, Kars, Van, Bitlis, İsparta, Burdur ve Muğla illeri olduğu belirtilmektedir.

Çizelge 107'de Türkiye'nin pomza üretimine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Çizelge 107. Türkiye'nin Pomza Üretimi (m³)

Yıllar	Miktar (m ³)
1972	650,000
1977	370,000
1982	245,000
1983	266,000
1984	452,000
1985	603,000

Kaynak: Türkiye Pomza Taşı Semineri, 1988

Türkiye'nin ilk pomza ihracatı 1982 yılında üç ton'la başlamıştır. Daha sonra giderek artan bu ihracat 1987'nin ilk yedi ayında yaklaşık 33,000 tonu bulmuştur. Buna bağlı olarak, ihracat gelirlerinde de artışlar kaydedilmiştir. 1982'de toplam 600 Dolardan pomza ihracatı, 1987'de yaklaşık 7 milyon Dolara yükselmiştir. Başlangıçta bir ülkeye yapılan ihracat, 1987'de 37 ülkeye çıkmıştır. Ancak, 1987'den başlayarak pomza üreticileri arasında başlayan kıyasıya rekabetin sonucu, fiyatlar önemli oranda düşüşler kaydetmiştir (pomza ihraç fiyatları 100 Dolar/tonun altına düşmüştür). Bunun sonucu eskiden, miktarca daha az mal satıp daha çok para kazanırken, günümüzde durum tersine dönmüş ve eskiye göre aynı parayı kazanmak için, daha çok miktarda pomza üretip satmak zorunda kalınmıştır.

Çizelge 108'de Türkiye'nin pomza ihracatı ve elde edilen dövizle ilgili bilgiler verilmiştir.

Çizelge 108. Türkiye'nin Pomza ihracatı

Yıl	Miktar (Ton)	Değeri (\$) Fiyatı (SfTon)
1982	3	600 200
1983	16	8,000 513
1984	102	30,000 294
1985	372	89,000 239
1986	2,570	730,000 284
1987*	32,564	6,916,664 213

x: 7 aylık **dönemi** kapsamaktadır,
Kaynak: Türkiye Pomza Taşı Semineri, 1988

2.20. SÖLESTİN**2.20.1. Rezerv**

Çizelge 109'da dünya sölestin rezervlerine ait bilgiler verilmiştir.

Çizelge 109. Dünya Sölestin Rezervleri (Bin ton Stronsyum)

Ülke	Rezerv	Rezerv+Potansiyel
ABD	—	1,500
Meksika	7,500	11,700
Avrupa	3,600	4,500
Asya	2,700	3,200
Avustralya	—	90
Toplam	13,800	20,990

Kaynak : DPT Yayın No 2147, 1988

Çizelge 110. Dünya Sölestin Üretimi (ton)

Ülke	1975	1979	1981	1983	1985	1986	1987
Kanada	35,150						
Arjantin	517	1,654	207	800	1,160	1,140	1,140
Cezayir	-	5,830	5,375	3,100	12,400	12,400	12,400
Iran	V,Y,	8,270	4,960	4,960	10,340	50,150	51,700
italya	724	-	1,240	3,100	7,650	10,630	10,800
ispanya	8.270	33,200	18,200	35,150	62.000	90,970	90,970
ingiltere	2,894	4,300	4,960	18,000	38,660	45,500	45,500
Kıbrıs				-	-	12,400	12,400
Meksika	14,472	41,349	30,000	39,300	72,980	72,980	73,600
Türkiye	-	18,184	9,100	15,100	79,800	79,800	124,000
Pakistan	-	-	620	310	1,550	2,480	45,480
SSCB	2.067	2,068	2,100				
Toplam	64,815	117,800	74,600	120,000	286,760	378,435	425,900

Kaynak : DPT Yayın No 2147, 1988

2.20.2. Üretim

Dünyada en büyük üretici Türkiye'dir. Türkiye 124 bin ton/yıllık üretimi ile dünya sölestin üretiminin % 30'unu gerçekleştirmektedir.

Çizelge 110'da dünya sölestin madeni üretimine ait bilgiler verilmiştir.

2.20.3. Tüketim

Sölestin bir stronsyum minerali olup televizyon tüpü üretiminde (% 40), elektronik sanayiinde (% 25), piro metalürjide (% 25), metal arıtımında (% 5) tüketilmektedir.

Büyük tüketicilerden olan ABD'de pazara Meksika'nın hakim olduğu belirtilmektedir.

Ocak 1987 itibarıyla, 60 mikron inceliğe öğütülmüş sölestinin ocakta teslim fiyatının 98 Sterlin/ton olduğu rapor edilmektedir.

2.20.4. Türkiye'de Sölestin

Türkiye'nin yıllara göre üretimi Çizelge 111 'de verilmiştir.

Türkiye'de üretilen sölestinin son yıllarda konsantre olarak, B.Almanya ve SSCB'ne satıldığı belirtilmektedir. Son yıllarda sölestin pazarında K.Çin'in rekabeti olduğu rapor edilmektedir.

Çizelge 112'de Türkiye'nin sölestin ihracatına ilişkin bilgiler verilmiştir.